

▶ A VÁLLALATOK ÉS AZ INNOVÁCIÓ TÁMOGATÁSA

AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ MÓDSZEREK TANULSÁGAI

Az összehasonlító (vagyis ellentétes hatásokat pl. kontrollcsoportokkal értékelő) hatástanulmányok tudományosan alátámasztják az Európai Bizottság vállalatok és innováció támogatásával kapcsolatos elemzéseit. A hatások pontosan kimutathatók a cégek szintjén történő beruházásokat, az innovációt és a munkahelyteremtést illetően. A segítségnyújtás sokkal eredményesebbnek bizonyul a kis- és középvállalatok, mint a nagyvállalatok esetében, és már most minden jel arra mutat, hogy a pénzügyi tervezés hatékonyságban működik, mint a közvetlen támogatás.

2008 óta az Európai Bizottság Regionális Politikai Főigazgatósága „összehasonlító módszereket” alkalmaz a hatások értékelését végző programjában (lásd a keretes írást). Bár ezek az értékelések technikailag nehezebben kivitelezhetők, segítségükkel a hatások hitelesebben és pontosabban megbecsülhetők.

A különböző típusú vállalatok és az innováció támogatásának hatásairól egyre pontosabb kép alakul ki. Bár ez a kép még távolról sem teljes, értékes javaslatokat ad a jövőbeni programok kialakításához.

Jelentős hatások a beruházások és az innováció terén, visszafogottabb hatás a munkahelyteremtés tekintetében

A vállalatoknak nyújtott támogatások célja gyakran kifejezetten a munkahelyteremtés. A korábbi értékelések kimutatták, hogy a legtöbb program a sikert a munkahelyteremtés tekintetében méri, és csak kis részük követi figyelemmel a beruházást, a termelékenységet vagy az innovációt a vállalatok szintjén.

Az ellentétes hatások értékelése azt mutatja azonban, hogy a vállalatok és az innováció támogatásának elsődleges hatásai a beruházások és a termelékenység terén elért változások. A munkahelyteremtés egy valós, de csak másodlagos hatás.

Egy Kelet-Németországban a vállalatoknak nyújtott támogatással kapcsolatban végzett értékelés például 27 000 munkahely létrehozását állapította meg – amely valós és jelentős eredmény, de messze elmarad a program monitorozása

során mért adatoktól, amelyek 107 000 „új munkahely” és 439 000 „megvédett munkahely” meglétét mutatták ki. Ugyanez a támogatási rendszer ugyanakkor jelentős hatást gyakorolt a beruházásokra: minden 1 euró közpénz után extra 1,50 euró beruházás valósult meg.

Az innovációra gyakorolt hatást is számos bizonyíték támasztja alá. A 2008-as gazdasági válságot követően a benyújtott szabadalmak száma csak 14%-kal csökkent a támogatott vállalatok körében a Cseh Köztársaság területén, míg az összehasonlítási csoportban ez a szám 63% volt. A K+F tevékenység támogatásával kapcsolatban készített tanulmány a folyamatok

A ÖSSZEHASONLÍTÓ HATÁSTANULMÁNYOK – MIT ÉS MIÉRT ÉRDEMES ÖSSZEHASONLÍTANI?

A politikai döntések hatásainak értékelése során gyakran gondot jelent az összehasonlítási alap hiánya – hogyan becsülhető meg, hogy miként alakult volna a helyzet a támogatások nélkül? Előfordulhat például, hogy egy vállalat közpénz felhasználása nélkül is megvalósított volna egy adott beruházást (részben vagy egészében).

Az összehasonlító értékelések a tudományos módszerek egyik eszközét – a kontrollcsoportot – alkalmazzák. A támogatásban részesült vállalatokat hasonló (ugyanolyan méretű, azonos régióban vagy szektorban működő stb.) vállalatok nagy csoportjával vetik össze. Ezzel a hatások becslése tudományosan megalapozottabbá válik, de jelentős szakértelemre van szükség az adatgyűjtéshez és az érvényes összehasonlítási csoport kiválasztásához.

A Regionális Politikai Főigazgatóság 2008 óta folyamatosan bővíti tapasztalatait ezen a téren. Bővebb információt a következő tanulmányban olvashat: Daniel Mouqué (2012): „What have we learned from counterfactuals?” („Milyen tanulság vonható le az összehasonlítható vizsgálatokból?”), *Regional Focus* kiadvány. Ezenkívül látogasson el a Regionális Politikai Főigazgatóság hatástanulmányokkal foglalkozó webhelyére:

▶ http://ec.europa.eu/regional_policy/impact/evaluation/index_en.cfm

és a termékek terén megvalósuló innováció terén is tapasztalta a támogatás hatásait. A támogatásban részesülő vállalatok nagyobb valószínűséggel fejezték be innovációs projektjeiket, és indítanak újakat (lásd a grafikont).

Tanulságok a jövőbeli kohéziós politikával kapcsolatban – a kis- és középvállalatok előnyben részesítése

Az összehasonlító értékelések legfontosabb és ismétlődő tanulsága, hogy a kis- és középvállalatok (KKV-k) esetében a támogatás hatékonyabb, mint a nagyvállalatok esetében. A Cseh Köztársaságra, Magyarországra, Lengyelországra és Szlovákiára kiterjedő egyik tanulmány⁽¹⁾ szerint „általános szabályként elmondható, hogy minél nagyobb a vállalat, annál kisebb mértékben befolyásolja a támogatás a munkahelyteremtést”.

Egy Olaszországban végzett részletes értékelés megállapította, hogy érdekes módon a különböző (mikro, kis vagy közepes) méretű KKV-k esetében a támogatás egyformán hatékony volt – csak a nagy cégek esetében volt tapasztalható, hogy a támogatás elenyésző vagy semmilyen hatással sem járt.

Végül, sok tényező már most azt jelzi, hogy a kölcsönök hatékonyabbak, mint a támogatások. Az észak-nyugat-olaszországi Piedmontban⁽²⁾ a KKV-k-nak nyújtott támogatással kapcsolatban végzett értékelés kimutatta, hogy a pénzügyi tervezést elősegítő kamatmentes kölcsönök különböző formáinak esetén fennálló munkahelyenkénti költség körülbelül fele a támogatások esetén fennálló munkahelyenkénti költségeknek, és a kölcsönök meglepően nagy hatást gyakorolnak a beruházásokra: egy eurónyi kölcsönre 5 eurónyi bruttó beruházás jut.

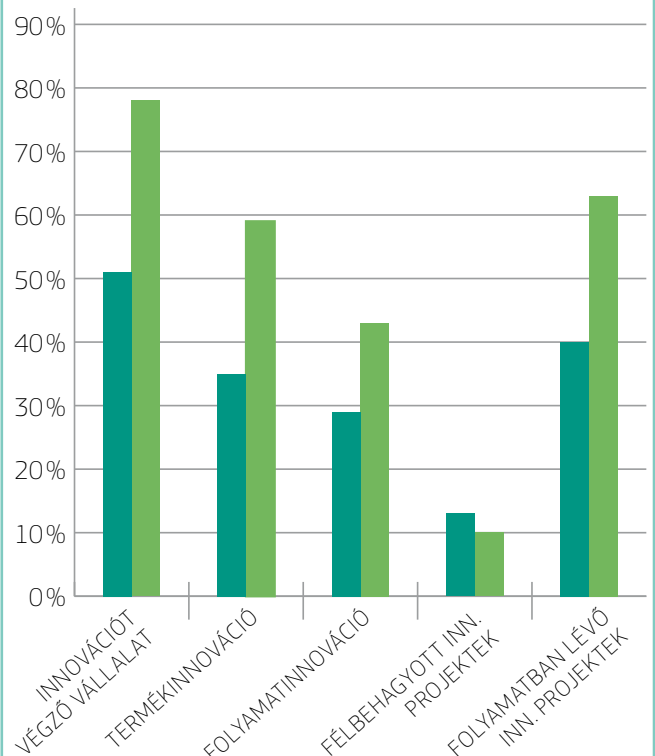
(1) TÁRKI (2010) „A kohéziós politika hatása a foglalkoztatás szintjére és minőségére a visegrádi országokban”.

(2) ASVAPP for DG Regional Policy (2012) „Counterfactual Impact Evaluation of Cohesion Policy: Impact, cost-effectiveness and additionality of investment subsidies in Italy” (A kohéziós politika összehasonlító vizsgálata: a beruházások támogatásának hatása, költséghatékonysága és összegződése Olaszországban”).

A területhez kapcsolódó teendők

A legfontosabb, hogy az eredményeket több országban és még több rendszerben is alá kell támasztani, emellett pedig meg kell válaszolni a még nyitott kérdéseket (pl. a pénzügyi tervezés, a tanácsadás és a kapcsolatteremtés területén). A Regionális Politikai Főigazgatóság aktívan együttműködik az irányító hatóságokkal és a tagállamokkal – az erről szóló további információkért tekintse meg a támogatások hatását elemző webhelyet.

A K+F TEVÉKENYSÉG TÁMOGATÁSA NÉMETORSZÁGBAN JELENTŐS HATÁST GYAKOROL AZ INNOVÁCIÓ KÜLÖNBÖZŐ FORMÁIRA

● Támogatásban nem részesülő cégek
N = 21 226

● Támogatásban részesülő cégek
N = 623

N = cégek száma

Forrás: KU Leuven for DG Regional Policy (2011), „Counterfactual impact evaluation of cohesion policy: Examples from Support to Innovation and Research” (A kohéziós politika összehasonlító vizsgálata: a kutatás támogatására) Az innovációhoz tartozó indikátorok a Community Innovation Survey felmérés vállalati szintű adataiból származnak.